

Sygn. akt II CSK 520/08

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 6 marca 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Iwona Koper

SSA Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M.S.
przeciwko Związkowi Harcerstwa Polskiego
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 6 marca 2009 r.,
skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 11 czerwca 2008 r., sygn. akt [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 11 czerwca 2008 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 19 lutego 2008 r., którym zasądzono na rzecz powoda M.S. od pozwanego Związku Harcerstwa Polskiego kwotę 72 319, 56 zł z ustawowymi odsetkami od 21 grudnia 2007 r. i 6629 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w ten sposób, że oddalił powództwo i nie obciążył powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego.

Orzeczenie to oparte zostało na następujących ustaleniach:

W dniu 20 stycznia 2005 r. powód M.S. wniósł do Sądu Okręgowego pozew, którym domagał się od Związku Harcerstwa Polskiego zasądzenia na jego rzecz 300 000 zł tytułem zadośćuczynienia, odszkodowania obejmującego zwrot kosztów leczenia w łącznej kwocie 7196 zł, renty związanej ze zwiększonymi potrzebami za lipiec 2003 r. w wysokości 1 206 zł, a od sierpnia 2003 r. i na przyszłość po 2 412 zł miesięcznie, ustalenia odpowiedzialności pozwanego za przyszłe szkody, jakie mogą ujawnić się z tytułu utraty zdolności do pracy zarobkowej lub zmniejszenia widoków na przyszłość oraz zwrotu kosztów procesu.

Wniesienie pozwu było poprzedzone wezwaniem, doręczonym w dniu 28 września 2004 r., Komendzie Chorągwi Związku Harcerstwa Polskiego do dobrowolnej wypłaty tych świadczeń, z tym że kwota zadośćuczynienia określona została na 250 000 zł.

Roszczenia te związane były z następstwami wypadku jakiemu powód uległ w dniu 16 lipca 2003 r. wskutek wadliwej organizacji zajęć terenowych przeprowadzonych przez pozwanego w D.

W piśmie procesowym z dnia 31 maja 2006 r. powód wniósł o zasądzenie odsetek od wszystkich zgłoszonych żądań od 28 września 2004 r., od daty doręczenia pozwanemu wezwania do zapłaty.

Następnie pismem z dnia 16 września 2006 r. rozszerzył powództwo do kwoty 20 880 zł tytułem odszkodowania, zmodyfikował również żądanie renty, wskazując że jest to następstwem utraty zarobków przez jego matkę.

Wyrokiem z dnia 22 maja 2007 r. Sąd Okręgowy w Ł. zasądził od pozwanego na rzecz powoda 180 000 zł tytułem zadośćuczynienia, 20 880 zł odszkodowania, 42 210 zł skapitalizowanej renty za zwiększone potrzeby za okres od 16 lipca 2003 r. do 31 grudnia 2004 r., rentę po 2010 zł miesięcznie od 1 stycznia 2005 r., płatną do 20 każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminu płatności i 2160 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, ustalił odpowiedzialność pozwanego za szkody, jakie mogą powstać u niego w przyszłości, pozostające w związku przyczynowym ze zdarzeniem z dnia 16 lipca 2003 r. oraz oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Dochodzona obecnie przez powoda należność obejmuje skapitalizowane odsetki od świadczeń zasądzonych omówionym wyrokiem Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 22 maja 2007 r.

Sąd Apelacyjny uznał, że w toku tamtego postępowania powód wysunął żądanie zasądzenia odsetek w powołanym piśmie z dnia 31 maja 2006 r., a skoro w punkcie 4 tego wyroku Sąd Okręgowy oddalił powództwo w pozostałym zakresie, to należy przyjąć, że orzeczenie to dotyczyło także żądania odsetek.

Powagę rzeczy osądzonej ma rozstrzygnięcie zawarte w sentencji orzeczenia, a jego przedmiotem jest roszczenie w takiej postaci, w jakiej zostało sformułowane w pozwie, względnie w toku postępowania.

W odniesieniu do wyroków oddalających powództwo zachodzi potrzeba sięgnięcia do uzasadnienia celem ustalenia treści rozstrzygnięcia i granic powagi rzeczy osądzonej, a w razie braku motywów, dokonanie tego wymaga analizy akt sprawy. Nie znaczy to jednak, że powaga rzeczy osądzonej rozciąga się na uzasadnienie wyroku, które w tej kwestii służy jedynie do wyjaśnienia granic powagi rzeczy osądzonej, gdy z braku jakichś elementów wnioskowanie z treści samego rozstrzygnięcia nie jest możliwe.

Taka sytuacja nie miała miejsca w omówionej sprawie, ponieważ wyrok z dnia 22 maja 2007 r. ma treść kategorię i jednoznaczną. Nie ma znaczenia to, że w uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy nie zawarł rozważań co do negatywnej części rozstrzygnięcia, skoro można ją określić na podstawie treści pozytywnej wyroku w połączeniu ze zgłoszonymi roszczeniami.

Porównanie przedmiotu i podstawy faktycznej rozstrzygnięcia dokonanego wyrokiem z dnia 22 maja 2007 r. z obecnie zgłoszonymi wskazuje, że są one tożsame w rozumieniu art. 199 § 1 pkt. 2 k.p.c.

Podkreślone zostało, że powód nie zakwestionował również odmowy zasądzenia odsetek w apelacji.

Ponadto Sąd ten zaznaczył, że omyłkowo wydanemu orzeczeniu nadał formę wyroku, zamiast stosowanie do art. 386 § 3 k.p.c. uchylić zaskarżone orzeczenie postanowieniem i odrzucić pozew, co jednak nie ma wpływu na sytuację powoda.

W skardze kasacyjnej powód powołał podstawę przewidzianą art. 398³ § 1 pkt. 2 k.p.c., zarzucając naruszenie art. 199 § 1 pkt. 2 w związku z art. 366 i art. 386 § 3 k.p.c. przez błędne stwierdzenie, że o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa została już prawomocnie rozstrzygnięta.

Domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powaga rzeczy osądzonej jest przymiotem prawomocnego wyroku i wszystkich jego skutków. Kończy on ostatecznie spór między stronami i wyklucza ponowne rozpoznanie tej samej sprawy przez ten sam lub inny sąd. Granice powagi rzeczy osądzonej wyznaczone są art. 366 k.p.c., który przewiduje, że dotyczą one przedmiotu rozstrzygnięcia w takiej postaci, jaką miało żądanie objęte przedmiotem sporu w chwili wydania wyroku i tylko pomiędzy tymi samymi stronami.

W celu ustalenia przedmiotowych granic powagi rzeczy osądzonej należy wziąć pod uwagę czego powód żądał, czyli roszczenie zgłoszone w pozwie i ewentualnie ukształtowane w toku postępowania, jeśli dokonywane były jego zmiany i w takiej postaci, w jakiej zostało rozpoznane.

Powagą rzeczy osądzonej objęta jest tylko sentencja wyroku, ale gdy nie zawiera ona jasnego określenia wszystkich elementów zezwalających na miarodajne i pewne ustalenie tych wskazanych art. 366 k.p.c. należy dokonać wykładni wyroku, a w dalszej kolejności sięgnąć do jego uzasadnienia (por. uchwałę Sądu

Najwyższego z dnia 17 września 1957 r. 1 CO 20/57, OSPiKA 1958/10/261, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2002 r., II CKN 1415/00, niepubl.). Motywy nie mają powagi rzeczy osądzonej, ale zezwalają na wyjaśnienie podstaw orzeczenia co do istoty sprawy, w których sąd wypowiada się w sposób autorytatywny o żądaniu.

W przypadku gdy nie zostały sporządzone trzeba poddać analizie akta sprawy i w oparciu o treść pozwu, protokołów rozprawy oraz pism procesowych odtworzyć przedmiot sporu poddany pod osąd, wskazujący na sentencję wyroku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2004 r. V CK 528/03, niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2006 r. II PK 163/05, OSNP 2007/5-6/71). Ma to szczególne znaczenie w odniesieniu do wyroków oddalających powództwo, zarówno w całości, jak i w pewnym zakresie.

Wyrokiem z dnia 22 maja 2007 r. w sprawie sygn. [...] Sąd Okręgowy w Ł., oddalając częściowo powództwo nie odniósł się do kwestii odsetek.

W uzasadnieniu Sąd ten określił roszczenia zgłoszone przez powoda w pozwie oraz w piśmie procesowym z dnia 16 września 2006 r., wskazując, że one składają się na dochodzone odszkodowanie i były przedmiotem rozpoznania.

Nie zostało powołane w opisie zgłoszonych przez powoda roszczeń jego pismo z dnia 31 maja 2006 r., w którym domagał się zasądzenia odsetek od wszystkich zgłoszonych roszczeń od 28 września 2004 r.

Motywy nawet w części zważającej, także odnoszące się do orzeczenia oddalającego powództwo w pozostałej części, nie zawierają wypowiedzi dotyczącej odsetek.

Należy stąd wnosić, że Sąd ten pominął roszczenie o zasądzenie odsetek, nie poddał go pod osąd i dokonane rozstrzygnięcie nie obejmuje tego dodatkowo zgłoszonego żądania, które nie było zawarte w pozwie.

W tej sprawie przedmiotowy zakres powagi rzeczy osądzonej wyznaczony zakresem rozstrzygnięcia, związanego ze stanem sprawy istniejącym w dacie orzekania, nie obejmuje roszczenia o odsetki.

Orzeczenie oddalające powództwo w pozostałej części nie stanowi rozstrzygnięcia o tym roszczeniu.

Pominięcie przez sąd jednego ze zgłoszonych żądań może być przedmiotem wniosku o uzupełnienie wyroku (art. 351 k.p.c.). Nieskorzystanie z tej drogi żądania wydania orzeczenia, co do brakującego rozstrzygnięcia nie pozbawia powoda prawa dochodzenia go oddzielnym powództwem, ponieważ nie jest ono objęte powagą rzeczy osądzonej.

Odmienne stanowisko Sądu Apelacyjnego nie zasługuje na podzielenie, ponieważ jest wynikiem błędnej wykładni art. 199 § 1 pkt. 2 i art. 366 k.p.c.

Trafnie przyznane zostało w uzasadnieniu, że doszło do wydania orzeczenia niewłaściwej treści (art. 199 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.) i w niewłaściwej formie (art. 386 § 3 w związku z art. 199 i art. 391 § 1 k.p.c.).

Z powyższych względów powołaną podstawę skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy uznał za uzasadnioną, stwierdzone naruszenia prawa procesowego miały wpływ na wynik sprawy, co było przyczyną uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania w oparciu o art. 398¹⁵ k.p.c.

Na podstawie art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego pozostawione zostało Sądowi ponownie rozpoznającemu sprawę.